

УДК 356.169

О. М. ПЕЧОРІН, ад'юнкт кафедри аеромобільних військ та сил спеціальних операцій Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ

ПОГЛЯДИ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПОВІТРЯНОДЕСАНТНИХ (АЕРОМОБІЛЬНИХ) ВІЙСЬК В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На основі аналізу локальних війн і збройних конфліктів останніх десятиріч показані погляди військових фахівців провідних країн світу на порядок застосування повітрянодесантних (аеромобільних) військ при веденні сучасних операцій, розглянуті основні питання подальшого реформування, підходи щодо їх застосування.

Ключові слова: *повітряний десант, аеромобільна операція, вертикальне охоплення.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Події останніх десятиріч у військово-політичній обстановці, поява нової зброї, спеціальної та військової техніки, викликають необхідність уточнення офіційно прийнятих поглядів на характер та способи ведення сучасних операцій і відповідно формування нових підходів щодо застосування повітрянодесантних (аеромобільних) військ які залишаються основним засобом у реалізації концепції глибокого охопту противника під час проведення операцій.

© Печорін О. М.

Аналіз матеріалів іноземного видавництва, присвячених розгляду питань реформування та розвитку повітрянодесантних (аеромобільних) військ [1–3], свідчить про те, що на цей час збройні сили провідних країн світу мають у своєму складі добре оснащені повітрянодесантні (аеромобільні) війська та їх військові фахівці, прогножуючи характер бойових дій у операціях, передбачають широкі їх застосування.

Наглядним прикладом цьому є війна у зоні Перської затоки в 1991 році. Щодо рівня розвитку озброєння та військової техніки того періоду у ході даної війни були продемонстровані ефективність та перспективність застосування повітряного ешелону для вертикального охоплення противника та створення активного, постійно діючого фронту у тилу противника, що дозволило оперативно використовувати результати вогневих ударів і сприяти військам, що наступають, у розгромі противника, який оборонявся.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі аналізу відкритих джерел, дослідити погляди військових фахівців провідних країн світу щодо застосування повітрянодесантних (аеромобільних) військ, виходячи з порядку їх застосування у війнах (збройних конфліктах) останніх десятиріч.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до статуту FM 90-26 Airborne Operations [4] (дії повітрянодесантних військ) повітрянодесантні операції є складовою частиною операцій сухопутних військ, які проводяться з метою перекидання повітрям до району десантування військ та засобів матеріально-технічного забезпечення з метою забезпечення виконання тактичних та оперативно-стратегічних завдань.

За поглядами командування блоку НАТО застосування повітряних десантів дозволяє об'єднаним оперативним формуванням здійснювати вагомий вплив на хід бойових дій та виконання завдання.

Повітрянодесантні з'єднання призначені для ведення ближнього бою з противником. Метою їх дій є знищення противника, ви-

ведення зі строю основних елементів інфраструктури та здійснення морально-психологічного впливу на противника.

Повітрянодесантні формування плануються до виконання стратегічних, оперативних та тактичних завдань у будь-якій точці світу шляхом десантування (висадки). Підтримка їх дій здійснюється військово-повітряними силами (ВПС) та включає: здійснення повітряних перевезень (перекидань); боротьбу з авіацією противника (у тому числі з армійською авіацією); безпосередню авіаційну підтримку; ведення тактичної повітряної розвідки; ізоляцію району бойових дій з повітря; проведення спеціальних повітряних операцій; радіоелектронну боротьбу та боротьбу з ППО противника.

До основних переваг повітрянодесантних операцій, військові фахівці провідних країн світу, відносять: високий ступінь реагування на поставленні завдання; незалежність від географічних умов; раптовість дій; можливість повітрянодесантних підрозділів вести довготривалі бойові дії.

При цьому завдання, які виконують повітрянодесантні війська можна розділити: на тактичні, оперативні та стратегічні.

Тактичні завдання вирішуються, як правило, веденням штурмових дій, здійсненням вертикального охоплення з метою ізоляції району бойових дій. Повітрянодесантні підрозділи атакують визначені об'єкти та висуваються на зустріч своїм військам, які наступають. Як правило тільки штурмовий ешелон здійснює висадку парашутним способом на об'єкт захоплення.

Оперативні завдання можуть вирішуватися на будь-якому театрі військових дій, який має оперативне значення. Наприклад, захват аеродромів, мостів, перевалів інших об'єктів у глибині оборони противника. Такі дії, як правило, короточасні та потребують взаємодії з іншими силами та засобами. Прикладом виконання оперативного завдання є Арнемська повітрянодесантна операція, яку провели союзники восени 1944 року в Голландії проти німецьких військ.

Рішення стратегічних завдань здійснюється демонстрацією сили, що стосується більше військової політики. Повітряноде-

сантні формування мають можливість у короткі терміни здійснити передислокацію з віддалених місць базування для нанесення ударів по важливих об'єктах у глибині окупованої противником території. Прикладом виконання стратегічного завдання може бути операція “Правое дело” (Just Cause), проведена у Панамі 20–23 грудня 1989 року.

Розглядаючи практику застосування повітряних десантів у зоні Перської затоки, а також у локальних війнах і збройних конфліктах більш раннього періоду (арабо-ізраїльські війни (1956–2006 рр.); Великобританії проти Аргентини на Фолклендських островах (1982 р.); США проти Гренади (1983 р.), Нікарагуа (1985 р.), Панами (1998 р.), вторгнення на Коморські та Сейшельські острови), необхідно відмітити, що у більшості випадків до складу десанту входили від посиленого батальйону до повітрянодесантної (десантно-штурмової) бригади. Засоби підсилення та підтримки для них визначались відповідно від характеру бойових дій.

Таким чином за поглядами військових фахівців провідних країн світу, можна виділити такі основні принципи застосування повітряних десантів:

повітряні десанти можуть висаджуватися у райони, які слабо підготовлені противником у інженерному відношенні;

у випадку необхідності захвату об'єктів на місцевості, підготовленої противником до оборони, у районі висадки обов'язково необхідно проводити попередню вогневу підготовку;

повітряні десанти не мають застосовуватися для виконання тих завдань, які можуть бути виконані іншими військами або зброєю;

однією з найважливіших умов проведення повітряно-десантних операцій є повне панування у повітрі;

підготовка повітряно-десантних операцій має проводитись приховано та здійснюватися раптово, у найкоротші строки.

Іншим напрямком застосування повітрянодесантних (аеромобільних) військ є ведення аеромобільних операцій.

Відповідно до статуту FM 71-100-3 Air Assault Operations (дії повітряно-штурмових з'єднань) [5] аеромобільна операція включає в

себе перекидання повітряним шляхом десантно-штурмових військ (бойового та матеріально-технічного забезпечення) та їх спільні дії зі штатними частинами та підрозділами армійської авіації.

Аеромобільні операції можуть проводитись як у наступі, так і в обороні та при веденні спеціальних дій. Вони призначені для виконання оперативно-тактичних та тактичних завдань в інтересах загальновійськових з'єднань і частин. Ці операції проводяться за рішенням командирів корпусів, дивізій та бригад, які мають у своєму розпорядженні аеромобільні частини та підрозділи, необхідні штатні та придані частини армійської авіації.

Аеромобільні війська здатні успішно виконувати завдання у районах, де дії противника придушені впливом високоточної зброї, діє на широкому фронті або у важко доступній місцевості і має слабе угруповання. Як у наступі, так і в обороні вони здатні вирішувати різноманітні завдання. Їхні дії мають сприяти основним силам у розгромі або завершенні розгрому угруповань противника та захопленні важливої у оперативно-тактичному відношенні місцевості. Також вони залучаються для ведення розвідки, вирішення завдань охорони та прикриття своїх військ, при цьому ширина оборони аеромобільної дивізії може бути до 100 км. Військові частини та підрозділи аеромобільних військ можуть знищувати резерви та танкові угруповання противника, наприклад підрозділи бойових вертольотів 101-ї повітряно-штурмової дивізії та 82-ї повітряно-десантної дивізії армії США показали свою ефективність під час знищення живої сили та бронеоб'єктів підходящих резервів іракських військ (один бойовий вертоліт під час вильоту знищував 2–3 танки). Аеромобільні війська можуть застосовуватися для проведення хибних та демонстраційних дій, при веденні бойових дій в цілях економії інших сил і засобів.

Визначені для проведення аеромобільних операцій частини та підрозділи об'єднуються у тимчасові тактичні аеромобільні групи (ТАГр). Ці групи постійного складу не мають, вони залежать від конкретного випадку, бойового завдання, сил противника і характеру місцевості у районі операції. Тактичні аеромобільні гру-

пи можуть бути бригадними, батальйонними, ротними в окремих випадках навіть взводними. Основу наземного компонента, як правило, складають аеромобільні (легкі піхотні, мотопіхотні, парашутно-десантні) бригади, батальйони, роти. В состав груп можуть бути включені частини та підрозділи підсилення та забезпечення (вогневої підтримки, розвідувальні, інженерні, зв'язку, військової поліції та тилу). Як авіаційний компонент для перекидання ротної ТАГр виділяється рота, батальйонної – батальйон, бригадної – група армійської авіації. На думку військових фахівців провідних країн світу в сучасних умовах слід очікувати застосування як батальйонних і ротних, так і бригадних ТАГр. Можливе проведення аеромобільних операцій силами аеромобільної дивізії в цілому, посиленою армійською авіацією та іншими силами і засобами підтримки та забезпечення.

Аеромобільні операції проводяться під єдиним керівництвом, при цьому першою командною інстанцією, яка визначає загальні питання проведення аеромобільної операції, бойові завдання, необхідні сили та засоби, строки виконання – є оперативне командування або штаб армійського корпусу.

Армійському корпусу (який діє на головному напрямку) може бути придана повітряно-штурмова дивізія або окрема аеромобільна бригада, як повітряний компонент для формування ТАГр – бригада армійської авіації. Виходячи з наявних сил та засобів армійський корпус може сформувати одну бригадну ТАГр корпусного підпорядкування та по одній батальйонній або дві-три ротні ТАГр у механізованих (бронетанкових) дивізіях першого ешелону. Якщо до складу корпусу буде входити повітряно-штурмова дивізія або окрема аеромобільна бригада, то кількість ТАГр зростає. Тактичні аеромобільні групи, які беруть участь в операції армійського корпусу можуть застосовуватися послідовно для виконання декількох завдань, взаємодії між собою по цілях, часу та місцю проведення операції.

Висновки. Таким чином, військово-політичне керівництво провідних країн світу, щодо плану практичної реалізації концепції мережецентричної війни з позиції сили надають особливу ува-

гу удосконаленню повітрянодесантних (аеромобільних) військ як важливому елементу знищення противника в його тилу, в першу чергу його других ешелонів (резервів).

Для реалізації цієї концепції проводяться роботи за такими напрямками:

Приведення організаційно-штатної структури військових частин повітрянодесантних (аеромобільних) військ до оптимальної, єдиної типової організації (наприклад у США).

Щодо якісного технічного переоснащення планується прийняття на озброєння нових зразків бойової техніки модульного типу та безпілотних літальних апаратів різного призначення у тому числі розвідувально-ударного, а також прийняття на озброєння нових зразків польової артилерії, самохідних мінометів і вертольотів.

Проводяться розробки нових парашутних систем, забезпечуючи надійне і точне десантування озброєння та військової техніки на підготовлені площадки обмежених розмірів з гранично малих висот – до 100 метрів.

Проводяться роботи по удосконаленню гнучкості системи тилового забезпечення, за рахунок контейнерізації вантажів десанту, зниження їх вагових характеристик, уніфікації боєприпасів, ПММ та інших засобів забезпечення.

Підвищення напрямків оперативної підготовки штабів батальйонів, бригад, дивізій та рівня бойової підготовки частин та підрозділів з метою досягнення готовності виконання завдань у будь-яких фізико-географічних умовах на різноманітних ТВД. Пошук оптимальних способів бойового використання батальйонних і бригадних ТАґр у районах десантування, шляхи підвищення їх автономності, захищеності від ударів повітряних заходів, високоточної зброї тощо.

Подальше вдосконалення повітрянодесантних (аеромобільних) військ планується в напрямку підвищення їх стратегічної та оперативної мобільності, автономності дій, підвищення можливостей по боротьбі з бронеоб'єктами та повітряними цілями у ході виконання поставлених бойових завдань.

Список використаної літератури

1. Информационные, специальные, воздушно-десантные и аэромобильные операции армий ведущих зарубежных государств, информационно-аналитический сборник / А. Н. Сидорин. – М.: Воениздат, 2011.
2. Airborne. A Guided Tour of an Airborne task Force. – New York: Berkley books, 1997.
3. Белов М. И. Аэромобильные операции армии США / М. И. Белов, В. Ф. Авилин. – М.: Воениздат, 1977.
4. FM 90-26 Airborne Operations.
5. FM 71-100-3 Air Assault Operations.

Рецензент – доктор військових наук, професор, Серватюк В. М.

Стаття надійшла до редакції 27.03.2014.

Печорин А. Н. Взгляды военных специалистов ведущих стран мира по применению воздушно-десантных (аэромобильных) войск в современных условиях

На основе анализа локальных войн и вооруженных конфликтов последних десятилетий показаны взгляды военных специалистов ведущих стран мира на порядок применения воздушно-десантных (аэромобильных) войск при ведении современных операций, рассмотрены основные вопросы дальнейшего реформирования и их применения.

Ключевые слова: *воздушный десант, аэромобильная операция, вертикальный охват.*

Pechorin O. M. The views of the military experts of leading world countries on the use of airborne forces in modern conditions

Based on the analysis of local wars and armed conflicts of recent decades the views of the military experts of leading world countries concerning the use of airborne forces during current operation have been revealed; also main issues of further reformations and approaches to their application have been described.

It has been established that the military and political authorities of leading world countries within the frames of the practical realization plan of concept of network-centric war from the position of strength pay considerable attention to improvement of airborne forces as an integral element of destruction of enemy in the rear and, primarily, its reserves. In order to realize this concept a range of works are conducted according to the following directions: arrangement of organizational and staff structure of military units of airborne forces to optimal, unified typical organization (for example, the USA); elaboration of new parachute systems maintaining reliable and accurate landing of armament and military equipment on specially prepared sites of limited size from boundary low height – up to 100 meters; works on improvement of flexibility of system of combat service support due to containerization of landing parties loads, decreasing its weight characteristics, unification of armament, combustible and lubrication materials and other support means; increasing of directions of operation training of headquarters of battalions, brigades, divisions and level of combat training of units and subunits with the purpose of achievement of readiness to accomplishment of tasks in any physical and geographical conditions using different turboprop engines.

Keywords: *air assault, airborne operation, vertical coverage.*